

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinn.förbund.

18:de årg. 1922.

N:r 10. Oktober.

Pris 25 öre.

Enade vi stå, söndrade vi falla.

Inom en rörelse med så många, skiftande och stora uppgifter, som inom det Socialdemokratiska arbetarepartiet, är det helt naturligt oerhört svårt att få alla dess medlemmar och anhängare förstående för dess arbete och taktik. För många blir det tankeöveransträngning och för andra överansträngning för känslorna. Det är inte så många

människor som äro så lyckligt lottade att de kunna hålla hjärtat varmt och huvudet kallt. En del äro helt naturligt mera intresserade för spörsmål, som andra ägna mycket litet intresse. Vi veta ju att för en del är partiets arbete i militärfrågan dess a och o, för andra dess socialpolitiska, i nykterhetsfrågan o. s. v., och för en del är det kanske endast en löneregringskommitté. Därav kommer det sig

att det alltid finnes en mängd missnöje lagrat, då aldrig någons synpunkter eller intressen kunna bli helt tillgodosedda. Hur skall då en sådan rörelse, ett sådant parti som vårt kunna hålla ihop? Det beror naturligtvis på hur stor procent av dess medlemsantal det är som kan se över det hela, för huru många som förstå att "enade vi stå, söndrade vi falla" och som anse att vi, för att vi skola kunna vara en borg mot reaktionen, måste vara samlade och arbeta för våra fundamentala rättsprinciper. Därmed är icke sagt att vi

skola göra avkall på våra egna principer och suddas ut oss själva inom partiarbetet. Tvärtom torde partiet bli starkare, ju fler av dess medlemmar vilja på allvar förfäkta sin mening och med sina insikter rikta andras. Det farligaste för partiet är om dess anhängare taga dess arbete bekvämt och tro att så fort de kommit in i detsamma

att vi ej svikta när de närma sig sin lösning.

Varje organisation inom en sådan rörelse som den socialdemokratiska måste därför i högsta grad taga vara på krafterna. Inom de soc.-dem. kvinnoklubbarna är det därför av utomordentligt stor vikt att vi inrikta oss på ett upplysnings- och skolnings-

arbete på bredast möjliga bas. Vi ha i större antal kommit något senare till arbetarörelsen, såväl inom de politiska som fackliga organisationerna och har härigenom och med de nedärvda fördomarna mot kvinnans deltagande i samhällets angelägenheter, svårt att bli rättvist representerade på ansvarsposterna vare sig det gäller inom partiet eller inom samhällets olika organ. Det hjälper inte att vi ha kvin-

Bronillet: SKÖRDEARBETE.

de även äro på det klara med allt vad det förfäktar. Och ju mer vi komma in i samhällsarbetet och vinna förtroendeuppdrag, ju farligare är det för oss att tro att utan verkligt provande och mycket arbete kunna förstå frågornas rätta lösning blott vi hålla oss till andemeningen i vårt program. Det som väl äger de största möjligheterna att föra oss framåt är, att vi äro verkligt besjälade av de socialistiska idéerna och genom ett oavbrutet fostrings- och skolningsarbete göra oss bäriga för dess stora uppgifters genomförande så

nokrafter som kunna mäta sig i begäring och insikter med männen, när den breda fronten av insiktsfulla kvinnor saknas, som med värdighet och på disciplinärt sätt framföra kraven på rättvis likställighet. Vi äro dock på god väg att få denna, och med några års planmässigt och ihärdigt arbete skola vi helt säkert kunna som verkliga kamrater både i hållning och insikter kunna mötas i arbetet för våra gemensamma intressen med männen. Därför, kamrater, låt ej missmodet över ett tillsynes nederlag för mangas in-

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska
kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges
Socialdemokratiska Kvinno-
förbund.

Redaktör: Signe Wessman. Allm.
Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan
85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson,
Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö.
St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år
kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lös-
nummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre,
textsida 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-Dem. Kvinnoförbund:
Ordf. och korresp. sekreterare: Fru
Signe Wessman, Upplandsgatan 85,
Stockholm. A. T. Norr 244 36.

tressen och livsuppfattning, behärska eder, utan deltag i arbetet. Denna vinters arbete måste bli ett betydelsefullt sådant inom det socialdemokratiska kvinnoförbundet. Vi måste bedriva en intensiv agitation för att få flera kvinnor anslutna till de klubbar som finnas, vi måste agitera så att det blir flera klubbar, vi måste dessutom stärka arbetet inom klubbarna och vi måste skaffa oss verkliga kunskaper, så att vi kunna i allt vårt arbete kämpa för de socialdemokratiska principerna.

I dagarna utsändes från förbundsstyrelsen instruktioner till klubbarna för det inre organisatoriska arbetet och program för frågor att tagas upp till behandling under vintern 1921—22, dessutom årsberättelsen för 1921, i vilken är infört litet statistik över klubbarnas arbete och representation inom olika styrelser, som är värt att se litet närmare på. Även kommer att utsändas cirkulär om agitationen, som bör behandlas genast och lämnas meddelande.

Må vi alla gå till vinterns arbete inom våra klubbar med fast föresats att göra vårt bästa möjliga, besjålas av vilja att föra arbetareklassens strävanden framåt och alltid låta dessa befruktas av socialismens idéer.

S. V.

Äktenskapets revolution i det tjugonde århundradet.

Varje mänskligt hjärta hungrar efter kärlek — kamratskap — samlevnad. Lika sant som detta är, är därför också sanningen: att man och kvinna alltid komma att söka samlevnad. Söka den som ett oundgängligt livsvillkor huru än formerna (de yttre) växla för den samma. En kvinnas naturligaste instinkt är »att bli älskad» som maka, som moder, som kvinna. Och denna kvinnans kärlek utgör det elementära — det som binder allt liv samman. Så länge denna hos kvinnan medfödda känsla finns och med nödvändighet måste leva kvar så står också faktum kvar, att samlevnaden mellan man och kvinna väl kan byta former på grund av de ekonomiska betingelser varunder våra dagars kvinnor leva. Den kan ej försvinna, endast ommoderniseras med tidens krav, föras in på nya vägar. Äktenskapsformerna stå ej »utanför» de sociala tidsströmningarnas riktlinjer. De måste följa med i utvecklingens obönhörliga lag. En revolutionerande tidsanda håller på att göra sitt sociala intrång även inom det område där man och kvinna mötas i kärlek, i längtan efter ett hem. Det tjugonde århundradets kvinnor skola ej krypa in i samma äktenskapsinrättning, som hennes medsyster före henne gjort. Varför? Helt enkelt därför att tidens ekonomiska och sociala betingelser icke längre möjliggöra detta.

Mannen är till sin natur så helt olik kvinnan. En man är som en väl uppdelad apparat. Han kan med lätthet skilja kropp och själ, tankar och känslor. Hans kärlek och hans arbete äro två olika kapitel i hans liv. Antikens historia från »gamla romaretiden» berättar: »Att männen då inom sitt samlevnadsliv ägde en kvinna som var moder till barnen. En annan kvinna utkorades till älskarinnan (hetären) — kamraten — som fyllde hans intellektuella kärleksbehov.» Det råder väl knappast något tvivel om att inte männen även i dag skulle med glädje och tillfredsställelse åter se denna gamla romersk-grekiska form könen emellan. Men! Skulle detta tillfredsställa våra dagars oberoende självförsörjande kvinnor? Och den oberoende kvinnan är det tjugonde århundradets starkaste företeelse. Hon har tack vare kriget ytterligare fått ett försprång i denna utveckling framåt mot den kurs, som kommer att utstaka det tjugonde århundradets äktenskapsform. Den oberoende kvinnan har kommit för att stanna med eller mot vår vilja. De offentliga arbetsområdena behärska kvinnorna numera permanent. Var finna vi icke kvinnorna numera representerade? Låta vi blicken glida ut över världens olika mångskiftande arbetsområden skola vi se, att gamla tiders hemkvinnor är en förgången tidsbild. Det tjugonde århundradets kvinnor möta vi i dag som »domare» och »senatorer», borgmästare och banktjänstemän, arkitekter, läkare, lärarinnor, journalister och författarinnor, för att ej nämna de mångfaldiga andra arbetsområden, där tusentals kvinnor genom offentligt arbete äro självförsörjande.

En statistik från Amerika förbluffade mig helt nyligen med sina statistiska siffror på, att 12 miljoner självförsörjande kvinnor fanns

inom landet. I sanning en respektabel siffra även för Amerikas vidkommande, ty Amerika är ju ändå, trots allt, landet, där kvinnorna uppfostras som en drivhusplanta inom hemmets sfär, i kärleksfull underdånighet beskyddad av mannen. Hemmet och kvinnan ägnar den amerikanske mannen sin heligaste dyrkan och den kvinnan han väljer till sin följeslagerska och givér sitt livs kärlek och kamratskap, denna enda bland alla andra kvinnor, den kvinnan skall han arbeta för, beskydda, med komfort och ett hem. Ty »my home is my castle» säger den amerikanske mannen. De 12 miljonerna självförsörjande kvinnorna inom detta land, som statistiken visar oss, peka emellertid på samma faktum från landet, där den gamla hemkulturen ännu lever med kvinnan som vårdarinna, »den håller på att brista» inför andra sociala och ekonomiska tidsformer.

Kvinnorna dragas av de sociala och ekonomiska omständigheterna icke ifrån äktenskapet som sådant, men samlevnaden måste baseras på andra former än de som varit. Här i Europa är den procentuella siffran av självförsörjande kvinnor ännu högre. Kriget tog miljoner av unga män i sina bästa år och forcerade kvinnorna in i industrien. Där är i dag enligt statistikens nyligen publicerade siffror sju miljoner flera kvinnor än män i Europa. En revolutionerande omvälvning kommer att framkapas inom mannens och kvinnans samlevnadsform. Situationen tvingar fram den i verklighetens egna lagar. Alla gamla äktenskapliga formulär-ritualier, alla gamla kvarlevor av en gången tids uppkonstruerade samlevnadslära komma att dö ut och det gamla missbrukade ordet »underdånig» kommer även att försvinna för kvinnorna i vigselformulären i framtidens äktenskap, helt enkelt därför att genom sin självständighet kvinnorna icke längre för samlevnaden söker en man som försörjer dem, utan en man som älskar dem.

Men likavisst som det är sant komma kvinnorna alltid att söka sin kamrat i livet — männen likaså — trots dessa förestående revolutionerande former inom samlevnaden könen emellan. Samlevnaden man och kvinna emellan kommer att bli av en högre och finare relation än våra dagars äktenskapliga försörjningsförbindelser. Äktenskapet går mot en ny tid, där fogarna i de gamla konstitutionella förordningarna brista av ålder. Naturligtvis kommer det alltid att finnas kvinnor, som villigt giva upp sitt offentliga arbete för äktenskapets och hemmets nuvarande gamla fordringar, men dessa komma att bli ett försvinnande litet fåtal. Det tjugonde århundradets kvinnor komma ej längre att behöva en man för att bli försörjda. De behöva en man för kamratskap, för gemensam intellektuell förståelse för kärlekens stora heliga lycka, som förena man och kvinna.

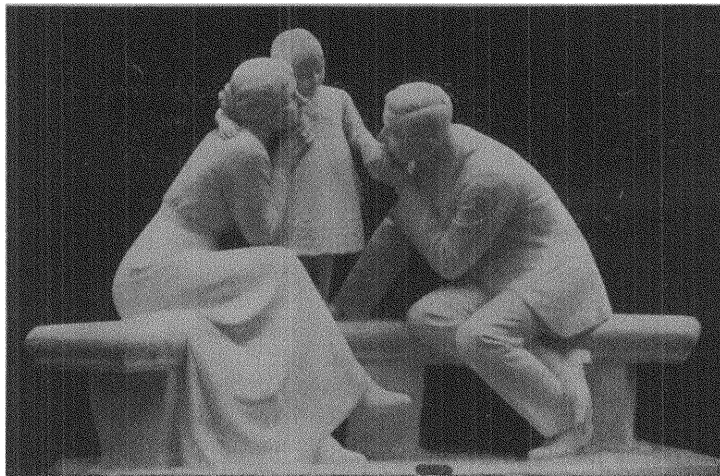
Men hemmet? Vad skall bli av hemmet? Jo, även karaktären av våra nuvarande hem inom äktenskapet komma att ohjälpligt försvinna och förändras med tidens krav. Många av våra dagars kvinnor tycka att det vilar något förskräckligt ohyggligt över blotta tan-

ken på ett för flera familjer gemensamt hushålls kommunistiskt kök — ty köket innefattar för dem uttrycket för hem. För en mera kulturellt anlagd kvinna är det ej så. Där är hemmets personliga karaktär, »rummen», »möblerna», »bäckerna», »stavlorna», allt detta som gör ett hem individuellt, uttrycket för hemmet. Och detta kan och kommer säkerligen också att bevaras av kvinnorna inom kommande tiders äktenskap. Där blir köksdepartementets affärer fullföljda efter mera tidsbesparande affärsmässiga linjer. Dessa små detaljer i hemlivet komma ej att inverka på hemmens individuella karaktär. Våra dagars kvinnor ödsla en ofantligt dyrbar tid, som bättre kunde användas till intellektuell fostran, på att ordna och sköta en massa köksgöromål. Ett kök i varje liten lägenhet — en kvinna i vart kök. I ett hus med 10 familjer gå tio kvinnor dagligen och göra uppköp till var sitt hushåll.

Hushållskommunism, där köksavdelningen drives i rationell affärsstil. Ett hem, där ej som nu köket och därmed sammanhängande göromål blir det väsentliga, se där den tidsbesparande utvecklingslinjen som kvinnorna, de självförsörjande kvinnorna i det tjugonde århundradet, nödgas slå in på. Kvinnan, mäkta, modern, inom detta hem, hon som själv håller en arbetsposition i samhället, kommer att med glädje överlämna hemmets tvätt, städning, skurning, matlagning, åt det departementet i huset, som med ett tillräckligt antal hjälpare kunna utföra detta arbete under tillförlitlig uppsikt gemensamt för alla husets familjer, bättre, billigare, affärsmässigare än som nu en kvinna inom varje litet kök förmår. Detta kommer att borteliminera hemmets privata karaktär, säga kvinnorna. Gångna tiders kvinnor skulle helt säkert också sagt: »att hemmets privata karaktär bortelimineras om de ej själva bakade sitt bröd, bryggde sitt öl, spunno och vävde. I dag står hemmet trots detta på den utvecklingslinjen, där allt detta på den tiden nödvändiga hushållsslit genom modern utveckling försvunnit från hemmet, därför att det inte längre betalar sig för kvinnorna att hålla detta arbete kvar inom hemmet. Men ingen kan med skäl säga att våra hems individuella karaktär förändrats därav.

De flesta kvinnor anse kökets miserabla släp för hemmets privata karaktär. Den nyare tidens självförsörjande kvinnor komma ej att söka samlevnad med en man därför att hon i »underdånighet» vill »stoppa hans strumpor», »laga hans mat», »hålla hans säng» och därjämte lova honom: »att vad som än händer leva tillsammans med honom tills döden skiljer dem åt». Nej, kvinnorna komma att fordra en mera individuell och komplett förening med den man, som hon väljer att leva ett samliv med. Hon kommer att basera denna förening på högre lyckokrav, än kvinnorna före henne. Hon kommer att kräva ett samliv, där hennes egen kropp och själ, tankar och känslor förenas i kärlek med den man som hon viger sig med.

Ur det tjugonde århundradets kommande äktenskap skall kvinnan stiga fram fullkomnad ur drömmarna, som så många män drömt, »kvinnan utvecklade till mannens kamrat, som delar livets intellektuella esprit och kärlek med honom». Maja Björkman-Broberg.

J. M. Boyriven: FÖRENINGSBANDET.

Vi och vårt.

Renhet.

Av Anna Pallin.

Jag var en gång gäst hos en gasverksarbetare i Edinburg. Hans bostad var en vanlig hyreskasern för arbetare där han hade ett rum och kök (och en liten skrubben som jag bodde i) samt badrum. Jag sade honom, att i Sverige var badrum en lyxsak, en rikemanssak. Han skrattade och svarade: »Det är väl det nödvändigaste av allt. Och det är väl just vi arbetare, som behöver det bäst.» Hans hem var så rent överallt, att jag minns jag tänkte, att man med god smak kunnat sitta på golvet och äta var som helst.

Här är något, som vi inte ha, men som vi alla borde ha — *badrum*, men också något, som vi ha, men inte utnyttja, som vi borde — *vatten*. Men det är klart, att vi, som slita och knoga en stor del av dagen, inte vill lägga oss och skura den lilla stund vi äro lediga från arbetet — då behöva vi förströelse. Och vidare är det klart, att yttre renlighet inte är livets A och O, utan att renhet i tankar och känslor äro långt viktigare. Det är sant, men ändå — lite mera vatten skadar inte. Och framförallt: om vi också inte ha tid eller krafter att hålla allting så fint som gasarbetaren i Edinburg hade det, så böra vi ändå alltid hålla klart för oss, att *sådan renhet är idealet*. För varje gång vi lämna vårt hem smutsigt eller slarvigt, böra vi inom oss erkänna, att vi svikit idealet. Säg till oss själva: »Det är mycket tråkigt, så och så borde det vara, borde det se ut, men jag hinner inte nu, orkar inte nu», så att man inom sig får upp ett krav på sig själv på renlighet, får upp ett behov av renlighet. Det är inte känslan att vi vill ha något, bara för att en annan har det, det är inte den känslan, som åstadkommer förändringar i samhället, som driver värld-

den framåt. Det gör endast *det inre behovet* efter något. Behovet efter yttre renhet har drivit fram förbättrade hygieniska förhållanden i ett land, i en klass. Renhet i tankar och känslor förändra, förfina, försköna människors kroppar och anletsdrag.

Det påstås, att över halva Sverges befolkning inte tvättar sig över hela kroppen var dag. Det är hart när otroligt, det måste bero på, att vi inte fått lära oss det som barn. Och därför måste vi *lära våra barn det*. Lära dem att ta sin avrivning över hela kroppen var dag med en våt handduk. Lära dem att inte heller tåla inre smuts; att klippa av fula känslor och tankar och ersätta dem med andra, i samma ögonblick de komma. Lära dem, att det finns ett sammanhang mellan allt fult och ont på alla områden, inom dem, som utom dem, men också mellan allt rent, allt vackert. Dagligen droppa i dem den tanken, att de alla äro födda till gentlemän — att vara verklig gentleman har ingenting med social eller ekonomisk ställning att göra — och att den första fordran, som ställes på en gentleman, är *renhet*. Om vi kunde uppfostra det växande släktet till renhet, så skulle deras behov driva fram förbättrade, mera sanitära bostäder. Det tar visserligen sin tid — det går inte lika fort att förfina bostadsförhållandena i ett samhälle som att förfina ett släktes kroppar — det tar sin tid, men det går säkert, det växer sig fram.

En annan sak, som vi liksom vatten inte utnyttja till det yttersta, är *luft*. Inte heller därvidlag äro vi måna om *renhet*. *Huru många av oss sova för öppet fönster?* Det är lämpligt att börja nu på sommaren, då kan man också ha dem på vid gavel hela natten. Och sedan man kommit in i vanan, är

det lätt att fortsätta på vintern. En liten springa, en eller ett par fingrar bred, ett snöre och ett litet papper emellan, är allt vad som behövs; är allt som det kostar. Det är egendommeligt här i Sverige, att just där öppna fönster bäst behövas — i rum, där många människor sova — där förekomma de minst. Det måste bero på, att vi inte fått lära oss det. Vi ha hållits i okunnighet om, att frisk luft är lättare att uppvärma än förskämd. Vi ha inte kommit att tänka på, hur orent, hur vidrigt det är att inandas varandras förgiftade avfallsprodukter. Det finns ingen vitalitet, intet syre kvar i den. Detta måste vi också lära våra barn.

Man kommer mycket snart underfund med, hur mycket bättre man sover, hur väl man på det hela taget far av detta — man känner sig mindre trött och nedstämd, man blir gladare till sinnet, man känner sig lyckligare. Barnen bli mindre kinkiga. Man kan ofta se på folks hy, om de sova för öppna fönster, den blir så mycket klarare.

Det skadar för resten inte alls att ha en liten springa öppen hela dygnet om. En och annan, inte många, klagar över, att hon får snuva, när hon börjar på detta sätt. Men lite snuva skadar inte heller. Kroppen begagnar blott ett kärkommet tillfälle att hålla inre rengöring, att kasta ut smörja. Sådana där småkrämpor äro endast naturens försök att rensa kroppen, och man är mycket friskare efter dem än man var förut.

Alltså: ren luft, i den mån det står att få i våra stenöknar till städer. Kanske när en generation i den vägen gjort det yttersta av sina möjligheter och fostrat sin ungdom till verkligt behov av frisk luft, kanske då, att den följande generationen kan driva fram sundare städer, trädgårdsstäder etc. på ett mer effektivt sätt än vår generation förmått.

Det är inte endast för våra hem vi måste känna ansvar, utan också för naturen. En oberörd natur är alltid ren, det är vi människor, som vanhelga den med våra lämnningar av ett eller annat slag. Vi måste alltid taga med oss, gräva ned eller på annat sätt oskadliggöra vårt avfall. Detta är saker, som barn inte tänka på av sig själva, men som de mycket väl förstå, om man talar med dem därom. Vi måste lära våra barn ansvar för renheten i naturen.

Så måste vi också uppfostra oss till att fordra ren föda. Det är ett utomordentligt viktigt ämne, som kräver sitt eget kapitel, och jag spar det därför till nästa gång.

I alla dessa fall, när det gäller vatten, luft, föda, ha vi icke till det yttersta utnyttjat de möjligheter vi redan ha, och just här måste varje enskild individ känna sitt ansvar.

Strödda tankar om oss själva och vårt arbete.

Brev III.*

Kära Malin!

Allt arbete värdesattes så olika. Om en kvinna tar anställning som husföreståndarinna får hon lön och blir räknad som självförsörjande. När en kvinna gifter sig, heter det att hon blir försörjd. Båda utföra samma arbete. En hustru ur arbetarklassen, som utan hjälp av tjänare utför allt arbete i hemmet, har ej samma sociala anseende som tjänstemannahustrun, som ofta sätter en heder uti att vara både okunnig och ovan vid en del sysslor som förekomma i ett hem. Ja, hon tycker till och med att det är för simpelt att sköta sina egna barn. Hon måste ha barnjungfru. En tjänstemanshustru med, vi antaga fyra barn, disponerar över fyra, fem rum och kök, med alla bekvämligheter. Hon kan inte själv sköta sitt hem, utan hon måste ha tjänare, därför att mannens inkomst tillåter det. Arbetarhustrun med åtta barn disponerar ett rum och kök. Inga bekvämligheter, knappt så stora utrymmen att de enklaste krav på hygien kunna tillfredsställas. Arbetet, som tjänstemannen utför, är så mycket högre värdesatt än det arbete yrkesarbetaren utför. Ingenjören, som utför ritningen till ett arbete, arbetar i ljusa, varma, rena lokaler. När han kommer hem har han sitt eget rum, där han får vara ostörd. För barnen har man barnkammare. Man äter i matsal. Man sover i sängkammare. Arbetaren, som utför arbetet efter ritningen, han är utsatt för kyla och smuts och obehag av alla slag. Han arbetar under kontroll av förmän, överingenjörer, disciplin och diktatur. När han och sönerna komma hem veta de knappt var de skola sätta sig. Tre smutsiga, trötta arbetare ska tvätta sig i köket. Man äter i köket. Tio personer i ett rum och kök är ingenting ovanligt. Fyra sovplatser i köket och sex i rummet. Fyra barn i skolåldern skola läsa sina läxor. Mannen och fyra barn arbeta i yrken. Det arbete dessa fem utföra är ej tillsammans så mycket värdesatt som det en ingenjör ensam utför. Arbetarhustrun håller hemmet rent, hon tvättar, hon syr, hon håller alla hela och rena. Blir någon eller några sjuka, får hon vara sjuksköterska. När andra sova får hon vaka. Blir någon sjuk i tjänstemannens familj, så ställer man i ordning ett sjukrum och anställer en sköterska. Tjänstemannens hustru skäms inte alls för att gå till arbetarhustrun med de många barnen och begära hennes dotter till hjälp. Ja, hon kan till och med tro att hon därmed gör arbetarhustrun både en tjänst och en ära.

* Detta brev är ett svar på Malins, som var infört i nr 8.

Ja, kära Malin, vad kunna vi göra för att få en ändring till det bättre? Bättre blir det ej förrän alla människor lärt sig förstå att det är allas plikt att arbeta och att allt arbete är värdefullt och nödvändigt.

Anna.

Brev IV.

Kära Märta!

Roligt se att du gick med på mitt förslag att skriva brev till vår tidning. Tack ska du ha!

Ja, nu ha vi hösten här igen och med den ny fart i klubbarbetet. Jag har med tillfredsställelse tagit del av förbundsstyrelsens beslut att ge ut en instruktion för klubbarna. Ville nu bara medlemmarna läsa den också, så de inte bara titta på den ett slag strax den kommer, för att sedan lägga den till handlingarna och i fortsättningen glömma bort att den finns till. Ja, det räcker naturligtvis inte med att de endast läsa den, utan de böra även ta i akt de råd och upplysningar den kan ge, och försöka omsätta dem i praktiken. Vi behöva alldeles säkert, på de allra flesta platser, lägga om vårt arbete, och framförallt behöva vi ny fart i detsamma.

Jag tror det skulle vara lyckligt också, om våra klubbar på sina arbetsordningar togo upp problemet, att studera svenska språket i en eller annan form. Både för att kunna lära sig avfatta skrivelser och protokoll, men även som talövningar för att lära uttrycka sig redigt och klart.

Det är alldeles förvånande, vad det gör mycket till trevnaden på våra möten — för att nu inte tala om vilken betydelse det har ute i det offentliga livet — om vi kunna ge uttryck åt våra tankar i en någorlunda tilltalande form.

Det är ett lyte, som man också återfinner hos många av våra icke språkkunniga föreningsmänniskor, att de ta upp alla möjliga utländska ord och vändningar, och använda dem vid alla upptänkliga tillfällen, och uttala dem inte alltid så rätt och riktigt. Det är något som bör arbetas bort, alldenstund det inte alls är nödvändigt; nog ha vi svenska ord så det räcker till, och det är bättre att vi använda dem så länge som vi inte ha klart för oss varken uttalet eller innebörden i de utländska.

Det är dock inte bara de fördelar, som jag här ovan pekat på, som följa med studerandet av ett visst ämne, det har också sitt nöje om vi med intresse ägna oss däråt, och det skärper också i mycket hög grad vår tankeverksamhet.

Med hjärtlig hälsning.

Din Malin.

Fackliga kongresser.

Denna sommar synes ha varit de fackliga kongressernas. En hel del fackförbund har samlats till rådpläging och så till sist i slutet av augusti Landsorganisationen.

Av dessa är det särskilt ett förbunds kongress, nämligen Skrädderiarbetareförbundets, som vi vilja stanna ett ögonblick inför. Inte därför att den var något märkligare än de andra, men därför att det kvinnliga inslaget i densamma förr i tiden stått Morgonbris mycket nära, då de utgjorde det stora flertalet i kvinnornas fackförbund. Och detta förbund var det som från 1904 t. o. m. 1908 utgav denna tidning med Anna Sterky som redaktör.

Vi torde kanske också få i detta sammanhang påminna om att kvinnoförbundet med sina sömmerskeavdelningar 1909 uppgick i Sv. Skrädderiarbetareförbundet. Många vindar ha blåst sedan dess och intresset för organisationen har haft sina olika vågor. Nu tycks dock förståelsen för organisationen vara ganska väl utbredd och av mera varaktig beskaffenhet. De år 1909 omkring 600 sömmerskorna ha fått så många kamrater att de nu räkna upp till 4,000. En del av dessa höra naturligtvis till skräddeleskrået, men de flesta tillhöra de olika kategorierna av sömmerskor, som inneslutas i benämningen: klädnings-, linne-, rosett-möss-, kapp-, konfektions- o. s. v. De mötte även upp till kongressen med ett 30-tal ombud, så att det kvinnliga inslaget blev synligt och inte försvann i mängden.

Någon särskild kvinnlig oppositionsgrupp bildade de inte, utan voro lojala och i en del fall tacksamma för den förståelse de rönt och den hjälp de fått inom förbundet, vilket även kom till uttryck i det sätt varmed de avtackade förbundets avgående förtroendeman hr Andreasson.

Vi som alltid strävat att få kvinnorna målmedvetna och tillhörande sina fackföreningar, ha aldrig varit rädda för någon ovederhöftig opposition från deras sida, men väl krav på att få bliva representerade i den mån de kunna ha rättmätiga anspråk härpå och deras krafter räcka till. I styrelsen invaldes två stycken kvinnor, ävensom i representantskapet.

Annorlunda tedde sig förhållandet vid

Landsorganisationens kongress,

där fick man sitta ganska länge och titta innan man upptäckte någon kvinna, men så till slut upptäckte man att där var två stycken bland omkring 250 ombud. Hur kommer sig då detta, när kvinnorna äro nära 30,000 i Landsorganisationen. I stor utsträckning beror det på organisationsformen. Inom en hel del fack bilda aldrig kvinnorna

några egna fackföreningar utan gå tillsammans med männen och när det då väljes ombud till det egna fackförbundets kongresser, så väljes alltid män till desamma. Kongresserna välja ombud till Landsorganisationens kongress och naturligtvis män.

På detta sätt låsa kvinnorna sig själva. De kunna aldrig komma med och vinna insikter

och bliva satta i den ansvarsställning som bör fordras av dem. Det kan visserligen vara en bekväm ställning detta, men dock ingen rekommenderande för det framtida arbetet.

Vi ha många intressen att bevaka inom det fackliga området, både nationellt och internationellt, men aldrig blir det frågan om, att från ledande håll sända någon kvinna till de internationella arbetarekongresserna. Då kvinnorna genom de inre organisationsformerna sålunda hava svårigheter att skaffa sig gehör och representation så hade motionerats om att kongressen skulle besluta om någon särskild formel, varigenom det gavs möjligheter för kvinnorna att representera och giva uttryck för sina meningar. Till detta svarades dock blankt nej och hänvisades de till den lika rösträtt och valbarhet de ha inom sina organisationer. På detta sätt ansåg landssekreterariatet det riktigt att tysta ned kvinnorna och kongressen följde efter och antog det ordrika uttalandet, utan tanke på det endast skenbart möjliga för kvinnorna att kunna benytta sig av dess demokratiska bestämmelser.

Med litet god vilja hade dock här kunnat räckas kvinnorna en chans. Denna är nu försutten och kvinnorna ha att inrätta sig därefter.

S. V.

Klubbkassörer!

Meddelande från expeditionen.

Slutredovisningen för Rysslandsinsamlingen meddelas i nästa nummer och uppmanas klubbar som ännu ej redovisat att göra detta omedelbart. Även blanka kort skola insändas.

Kontingent med kvartalsrapport för 3:dje kvartalet skall insändas till den 15 okt. Se till att kommissionärerna betalt tidningen för samma kvartal.

Förbundskassören.

Kvinnliga ombuden vid Skrädderiarbetareförbundets kongress 1922.

Strömmen.

*Mot eviga hav den rinner,
med eviga kval den går,
dess vågsvall mot stranden slår,
men aldrig den målet hinner.
Den bär alla dunkla drömmar,
som ändats i brustna hopp.
Med buktande rygg den strömmar
i evigt flödande lopp.*

*Här bärs alla gångna tider
i famn av strömmande år,
med dränkta hopp om den vår,
som nog skall komma omsider.
Fast mörk och dyster är färden
på ödenas svarta ström,
den ändå i famnen bär den
hågrande framtidens dröm.*

*Men människor söka bland tingen
något att hejda dess fart,
de söka att uppenbart
få se det som setts av ingen.
Och människor söka att hindra
den ström där världarnas ljus
i speglandets skimmer tindra,
som fönster i Alltets hus.*

*Mot eviga hav den glider,
mot eviga kval den går,
med döda hopp om den vår,
som hägrat för tiders tider.
Här blandas alla öden,
som stormade segervisst.
Här kämpar livet mot döden
och döden segrar till sist.*

Eyvind Johnson.

Folkskolan som bottenskola.

Av C. Thorborg.

II.

Kravet, att folkskolan skall vara en hela folkets barndomsskola, är hundra år gammalt. Från början var tredje ståndet förespråkare för denna reform, för 60 år sedan motionerade bondeståndet om borttagandet av läroverkens två lägsta klasser. Motionen föll men återkom och vann partiell seger: den lägsta läroverksklassen slopades 1869, varigenom kursen vid läroverken blev 9-årig.

I tre årtionden kämpa sedan reformvännerna för en revision av undervisningsväsendet, gående ut på en gemensam 5-årig nederskola, latinfri, ett avslutat helt för dem, som icke ämnade sig fram till studentexamen. På denna femklassiga skola skulle lärdomsskolan bygga med tvenne linjer, den klassiska och den reala. Det skulle föra mig för långt att i detalj redogöra för dragkampen mellan första och andra kammaren om denna sak. År 1904 fördes reformkravet i hamn i samband med läroverkslärarnas löne-reglering, vilken andra kammaren gjort till villkor för omorganisationen av läroverken.

En särskild avslutningsklass med realskoleexamen som mål lades på den femklassiga latinfräa nederskolan.

De enda egentliga överbyggnaderna på folkskolan voro de högre folkskolorna, vilkas födelseår dateras 1862. De hade emellertid fört ett tynande liv. Bästa beviset härför är, att deras antal i hela Sverge så sent som 1904, således det är realskoleexamen inrättades, utgjordes av 20 st. Nu kastade reformvännerna sina ögon på denna skolform, man lyckades få bort hindren för denna skolas utveckling och gjorde den genom riksdagsbeslut 1907 till en medborgerligt praktisk överbyggnad på folkskolan. Den högre folkskolan visade på sina ställen vad den dög till. Icke sällan hände det, att privatister från de högre folkskolorna avlade realskoleexamen och sålunda uppvisade resultat, som voro likvärdiga med realskolans. Genom denna påbyggnad på folkskolan skulle man alltså kunna få fram en skolform av samma valör som realskolan. Proposition i frågan avgavs till 1908 års riksdag, och genom beslut 1909 tillkom den kommunala mellanskolan, som för fram till realskoleexamen med en fyraårig överbyggnad på folkskola av A-form. Sedan dess ha de högre folkskolorna blomstrat. Så snart en högre folkskola är fyraårig och är försedd med tillfredsställande lokaler och materiel, förvandlas den till kommunal mellanskola, och f. n. finnes ej mindre än 71 dylika i landet.

Härmed är bottenskoleprogrammet partiellt genomfört. Det beror på våra dagars demokrati, om denna sociala angelägenhet, en av de största i närvarande tid, slutgiltigt skall kunna lösas.

Första steget är taget genom den skolkommission, som under Värner Rydén's auspicier tillsattes den 31 dec. 1918, och som i våras framlade sitt betänkande. Några av de skäl skolkommissionen förebragt för enhetsskolan, skola här framläggas. Inträdesfordringarna till läroverkens lägsta klass äro fastställda till det kunskapsmått, som inhämtas i folkskolan av A-form första klass. De lägsta klasserna i läroverken ge en undervisning, som väsentligen är parallell med den, folkskolan meddelar. Så är förhållandet i än högre grad med de högre flickskolorna och de högre samskolorna, ty dessa mottaga ju barnen redan på småskolestadiet.

Men kommunala mellanskolan bygger just på den 6-åriga folkskolans bästa form, och vid inträdesprövning till första klassen skall sålunda lärjunge visa sig ha inhämtat det kunskapsmått, denna skolform meddelar.

Skulle då ej alla barn i landet kunna gå i samma skola i stället för att redan från början fostras i kastsolor? All erfarenhet ger vid handen, att själsförmögenheterna hos alla barn fungera i stort sett på samma sätt, oavsett om de äro bestämda för den ena eller andra levnadsbanan. —

En invändning mot bottenskoleidén är, att språkstudierna måste framflyttas till ett senare åldersstadium. Men dessa olägenheter motverkas därigenom, att i folkskolan språkundervisningen uteslutande ägnas åt modersmålet och övriga icke språkliga ämnen, varefter på skolans mellanstadium de främmande språken tillkomma med stort timental. Dessutom bör i detta sammanhang påpekas, att enligt kommissionens förslag engelskan i stället för tyskan kommer som första främmande språk. De erfarenheter man redan har av de kommunala mellanskolornas arbetsresultat, jämförda med de allmänna läroverkens, visa, att de förra läroanstalternas undervisning fullt ut kan jämföras med de senares på samma stadium. Kommissionen har nämligen utnyttjat den statistik, vederbörande fört allt sedan mellanskolornas tillkomst. I tyska måste sålunda mellanskolornas resultat betecknas såsom något bättre, i engelska däremot såsom något svagare än läroverkens. I den skriftliga realskoleexamen såväl som den muntliga ha mellanskolorna haft att uppvisa examensresultat, som väsentligen över-

skrida de allmänna läroverkens. För att nu av hänsyn till tidningens utrymme endast taga 1920 års examensresultat, så framgår, att procenttalet godkända lärjungar i realskoleexamen vid de högre läroverken utgjorde 85, vid realskolor för gossar 90.1, vid statens samskolor 92.3 och vid de kommunala mellanskolorna 92.4. Det är sålunda ett påstående, som hänger i luften, att kunskaps- och bildningsnivån skulle sjunka i vårt land, om enhetsskolan genomfördes.

Lärjungematerialet i folkskolan är emellertid mycket ojämnt, och skall folkskolan kunna bli en verklig bottenskola, på vilken de högre bildningsanstalterna bygga, är hjälpklasssystemet för intellektuellt efterblivna barn ett oavvisligt krav. Sådant finnes redan nu i våra större och medelstora städer.

1920 års riksdag har också vidtagit åtgärder gående ut på en förbättrad lärareutbildning för de efterblivna barnen.

Stötstenen och förargelseklippan, emot vilken hela mandarinkåren upphävt sitt ljudliga skall, är emellertid "studietidens förlängning med ett år" fram till studentexamen. Normalt betingar denna examen nu 12 år, enligt kommissionsförslaget 13. Men det är faktiskt så, att medelåldern vid realskoleexamins avläggande understiger den teoretiskt beräknade, d. v. s. 17 år.

Läsåret 1915—16 avgingo från Stockholms folkskolor 3,888 barn, därav 518, d. v. s. 13.3 proc., före utgången av det kalenderår, under vilket de fyllt 12 år. För landsortens samtliga städer utexaminerades 18,322 barn, varav 1,819, nära 10 proc., före ingången av det kalenderår, då de fyllde 13 år. För landsbygden voro siffrorna 72,664 barn och av dessa utexaminerades 14.6 proc., d. v. s. 10,603, före utgången av det kalenderår, då de fyllt 12 år. Med fortsatta studier skulle alltså dessa ha hunnit till realskoleexamen vid 16 år. Varpå bero dessa förhållanden? Jo, antingen ha barnen börjat sin skolgång före 7-årsåldern eller, vilket är det troligaste, ha de visat sig så intellektuellt försigkomna, att de kunnat "hoppa över" en eller annan klass i folkskolan. Studiebegåvade lärjungar böra nämligen ha möjlighet att genomgå folkskolan på kortare tid än 6 år, och det finns ingenting i kommissionsförslaget, som lägger hinder i vägen härför.

Tentamen till första klassen i mellanskolan skall ju ske, antingen barnen komma från den ena eller andra skolformen, antingen de genomgått folkskolan på 5 eller 6 år. Härmed är naturligtvis ej sagt, att ej de barn, som

De holländska kvinnornas första deltagande i parlamentsvalen.

(Brev till Morgonbris.)

Det parlamentsval vari kvinnorna i Holland för första gången deltagit; ägde rum den 5 sistlidne juli. Det bragte dock tyvärr det socialdemokratiska partiet en förlust på två mandat.

I stället för 22 medlemmar förut i 2:dra kammaren räknar den nu 20 av vårt parti. Bland dessa valdes emellertid 2 kvinnor, fr. Suse Gøenweg och dr. Vries-Bruins. Utom dessa valdes 5 borgerliga kvinnor.

De kristliga partierna här i landet blevo i hög grad förstärkta genom detta val; framförallt de romersk-katolska och ortodox-kristliga partierna.

Socialdemokraterna utvecklade en synnerligen kraftig valagitation bland kvinnorna. I huvudstaden Amsterdam hade denna agitation den goda verkan, att vårt parti erövrade ett mandat mer än vid föregående val.

Också vid de kommunala valen har kvinnorösträtten i Amsterdam visat sig mycket gynnsam för vårt parti.

Den sega och uthålliga propaganda, som särskilt kvinnoklubbarna här bedrivit bland kvinnorna har visat gott resultat och burit frukt.

Det socialdemokratiska partiet har som de två viktigaste punkterna i valagitationen bland kvinnorna framfört kravet på avvärning och moderskaps-hjälp.

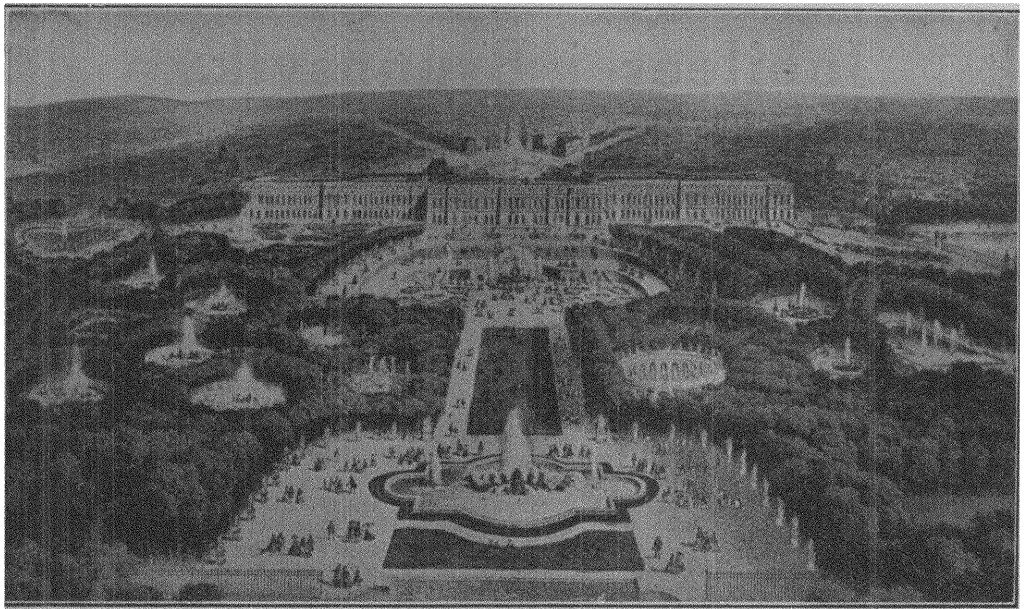
Det stora behovet av sparsamhet söker man ej ernå genom en förnuftig inskränkning av militärutgifterna, utan i stället genom ett tillbakasettande av den sociala lagstiftningen. Den reaktionära andan har triumferat vid detta val.

Kraftigare än någonsin måste socialdemokratin sätta in sitt arbete mot denna anda.

L. T i l a n u s.

Sekreterare för Holländska Socialdemokratiska Kvinnoförbundet.

normalt genomgå folkskolan på 6 år, skulle med god framgång kunna bedriva studier. Det myckna pratet om studietidens ovillkorliga förlängning med ett år håller sålunda ej streck. Men det är tydligt att en sovring av lärjungematerialet vid enhetsskolans genomförande måste äga rum. De, som äro studiebegåvade, må hänvisas till studier, de som ej ha, vad man kallar läshuvud, skola sättas att lära ett yrke, för vilket de ha lust och anlag — allt detta oberoende av föräldrarnas sociala ställning. Det är om denna nivellerings slutliga stora striden kommer att äga rum. (Forts.)

Versailles.

En söndag i Versailles.

Versailles i aug. 1922.

I dag är det »Stora Vattnets Dag» ... Fransmännen säga så.

Fontänerna spela en gång i månaden här ute i Versailles slottspark och skådespelet är alltid värt en resa från Paris hit ut.

Strömmen av människor brusar omkring mig, men jag sitter i lugn och ro på min soffa och skriver. Nyfikna blickar betyda ej ett dugg på en sådan underbar dag som denna.

Efter att ha åkt »på taket» hit ut (d. v. s. järnvägskupens andra »våning») och trängts med medpassagerare och sväljt mängder av sot, är det skönt att andas ut här i Ludvig den sextondes park. — Här, mitt emot mig, står Marie Antoinettes paviljong, precis så som den stod den gången Europas »goda smak» dirigerades härifrån ... Och man behöver ej så oerhört stort stycke fantasi för att tycka sig se ränkmidaren och undergöraren Cagliostros hånande ansikte titta fram mellan trädstammarna ... eller se unge Copet, blodsbarnt, springa omkring i de grusade gångarna och leka i siden, leka så att det franska folket tappade tålmodet; så att det franska folket gjorde revolution ... Det är ju historisk mark härute! — Vördnad ...? — Å nej!

Därborta ligger madame Dubarrys och Pompadoure Trianon med sina levande blommor och begravnade syndar. — Det är som om allt sov i ro — sedan det där året — 1789 ...

»Alltså dansades revolutionen fram här», tänker man för sig själv. »Det måtte varit plats att dansa här!»

Så väcks jag ur mina funderingar av någon som skriker till. Av förtjusning. På svenska. En svenska! I svensk studentmössa. Hon bär kunskapen med sig ... Mandarinmärket ...

Det »Stora Vattnets Dag» är det! Versailles-direktionen låter alla fontäner spela.

Praktfullt! Stora fontänen kastar en stråle på omkring 20 meter i höjden. Och det stänker, plaskar, susar, klingar; det är musik i luften.

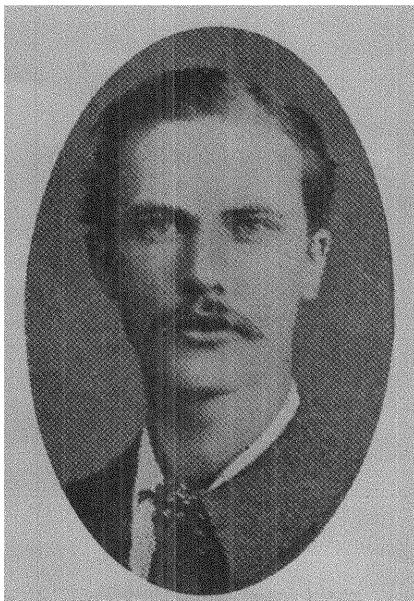
»Belgisk-Franska sällskapet» har stor middag härute i dag och man har dukat långbord, och man äter frukt och dricker vin till någon stor notabilitets ära. Eller kanske för »de tappra vid Rhen» ...? — som pina Tysklands svältande folk. — Skräll och sång ...

När det mörknar blir det fyrverkeri. Äkta franskt, med raketer, med ord, med färger. Det bländar nästan, och reflexerna spela på slottets fönsterglas ... När man ser det där slottet med sin stolta fasad och sin spegelsal, då funderar man om det använts på något vidare förnuftigt sätt ... »Freden» skrevs under där för några år sedan. Men den saken hör ju ej hit — nu.

*

Versailles är fästet för den franska nationalismen och har varit det i många generationer. Därför känner (Forts. å sid. 9)

Jubileer i Brunnsvik.

Rickard Sandler.

Under september har det lyst alldeles särskilt ljusst ifrån Brunnsvik. Först var det A. B. F. som firade sitt 10-årsjubileum där med samling av representanter från hela landet och från vitt skilda läger. Där var förutvarande Brunnsvikselever, som nu i stor utsträckning äro studieledare, representanter för partistyrelsen och landsorganisationen, riksdagsmän och regeringsledamöter. Som gäst var även en professor Steenberg från Danmark, som har sin verksamhet inom folkbiblioteks-rörelsen och som rest hit för att studera A. B. F., till vilken ingen motsvarighet finnes i Danmark. Festligheterna präglades av den bästa stämning, högtidlig glädje och sprituell munterhet växlade. De olika talen gävo inlagen härtill. Där talade Yngve Hugo om A. B. F:s 10 år och ägnade Rickard Sandler hyllning som initiativtagaren och första ledare för A. B. F.

Rickard Sandler framhöll i sitt tal att det var en sådan enkel sak, och ingenting att bliva tackad för, förresten så var det visst hans hustru som kommit med idén. Om det var dessa ord eller något annat som kom ecklesiastikministern hr Olof Olsson att i sitt tal förklara att han i bibeln funnit någon mening med kvinnans uppträdande här på jorden, då det tydligt säges i densamma att Gud skapade henne till mannens hjälpreda och hon sålunda blivit tilldelad ett ämbete, men så icke mannen.

Till talens rad får icke glömmas att nämna prof. Steenbergs, ty han excelerade i talekonstens finesser.

Till själva A. B. F:s arbete och utveckling be vi få hänvisa till de utförliga redogörelserna i dagspressen, då vi endast kunna göra några axplock ur den 10-årsberättelse som Yngve Hugo framställt och där han skriver:

”Den första planen till en samorganisation inom den svenska arbetarrörelsen för ett planmässigt bildningsarbete framlades av Rickard Sandler vid Brunnsvikarnas mid-sommarfest 1912. Vid ett möte i Stockholm den 13 sept. mellan 6 riksorganisationer inom arbetarrörelsen utformades planen vidare och den 16 nov. samma år var Arbetarnes Bildningsförbund färdigt att konstitueras. A. B. F. kan sålunda i år blicka tillbaka på en 10-årig verksamhet. Trots att 8 av de 10 åren sammanfallit med krigs- och kristider har A. B. F. varit stätt i ständig utveckling. Särskilt har detta varit fallet efter författningsreformens genomförande 1919, som ställde nya krav på de svenska arbetarna, samt framför allt efter 8-timmarlagens ikraftträdande 1920, som gav arbetarna större möjligheter än förut att ägna sig åt självbildningsarbete.

För närvarande äro 20 organisationer anslutna, däribland Landsorganisationen med sina 33 fackförbund. Inalles ha sålunda 53 svenska riksorganisationer ställt sig stödjan-de bakom den bildningsverksamhet, som bedrivs genom A. B. F. Man kan sålunda säga att praktiskt taget hela den svenska arbetarrörelsen, alldeles oberoende av olika uppfattningar i politiska, fackliga och ekonomiska frågor, är med i denna bildningsverksamhet.

De av de olika organisationerna utsedda representanterna utgöra A. B. F:s styrelse, A. B. F:s representantskap. Representantskapet, som f. n. består av 26 personer, utser inom sig ett verkställande utskott på 4 personer. De löpande angelägenheterna skötas av en inför representantskapet och verkställande utskottet ansvarig centralbyrå, vilken varit förlagd till Brunnsvik utom mellan åren 1912—15 och 1917—18, då den varit förlagd till Stockholm.”

Sedan följer redogörelse för föreläsning-, biblioteks- och studiecirkelverksamheten och övrigt bildningsarbete, ävensom verksamhetens ekonomisering. Bland alla de imponerande siffror, som tala sitt tydliga språk om verksamhetens omfattning, vilja vi införa följande redogörelse:

”Bland de försök, som A. B. F. gjort att knyta föreläsungsverksamheten till aktuella ämnen må särskilt nämnas de s. k. dyrtidskurserna. Under dyrtiden anordnades ett 20-tal sådana kurser. Kurserna som anordnades av Statens Skolköksseminarium och Kooperativa Förbundet (år 1915—16) i allmänhet genom kooperativa föreningar, omfattande dels inledningsföredrag om dyrtidshushållning dels praktisk demonstration av för dyrtiden lämpad motlagning. Från A. B. F. utgick också initiativet till den utbildningskurs för föreläsare behandlande dyrtidshushållning, som 1918 anordnades i Stockholm. Under de senaste åren har också ett antal kurser för arbetslösa anordnats av A. B. F. och dess olika lokalavdelningar. Under arbetsåret 1920—21 gjordes ett försök att taga filmen i föreläsungsverksamhetens tjänst. På 102 platser anordnades 150 filmföreläsningar, kombinerade med föreläsningar.

Fastän de gångna åren framförallt använts för ett fast organiserande av biblioteks-, före-

läsnings- och studiecirkelverksamheten, har dock såväl A. B. F:s centralledning som dess olika lokalavdelningar också beträtt nya vägar för bildningsarbetet, vilka måste följas för att bildningsarbetet skall kunna bli en verklig folkrörelse. Från Arbetarnes Bildningsförbunds centralbyrå har i 10,000-tals ex. spritts broschyrer, i vilka råd och anvisningar lämnats hur konsten, musiken och teatern skall tagas i bildningsarbetets tjänst, där det påvisats hur vid sidan av bildningsarbetet måste äga rum en sund fysisk fostran, där det framhållits vikten av att bildningsarbetet erhåller egna lokaler, hur vid sidan om den allvarigare studiecirkel- och föreläsungsverksamheten bör hållas förströelse- och underhållningsaftnar avsedda att framalstra ett förädlad nöjesliv o. s. v. De olika lokalavdelningarna ha också i allt större omfattning börjat bedriva bildningsarbetet på bred front. I Stockholm har under ett par år föreningen Nöjeskultur i Folkets Hus anordnat nöjes- och samkvämsaftnar för de olika arbetareorganisationerna med program som varit både roande och gedigna. I en del av de större städerna ha A. B. F.-avdelningarna anordnat planmässiga och regelbundna besök vid konserter och teaterföreläsningar ävensom vid museer. Studiecirklar i kamarmusik och amatörklubbar ha bildats, en sund fysisk fostran i form av gymnastik, lek och fotvandringar har alltmer börjat uttränga den ensidigt sensationsbetonade idrotten. Under sommaren 1922 har A. B. F. i samarbete med Svenska Gymnastikförbundet i Brunnsvik anordnat en särskild instruktionskurs för gymnastikledare inom A. B. F. På allt fler platser börja A. B. F.-avdelningarna efter mönster från Arosgården i Västerås att skaffa sig egna samlingslokaler, ofta synnerligen smakfullt och konstnärligt inredda. A. B. F. har också inlett samarbete med centralledningen för landets Folkparker, vilka ju under de senaste 10 åren jämsides med A. B. F. gjort betydande insatser för skapandet av ett förädlad nöjesliv.”

Det andra jubileet i Brunnsvik gällde Karl-Erik Forsslund, som den 14 september fyllde 50 år.

Hela landet kan man säga även då

Bokstugan, Brunnsvik.

var representerat där, och från väsentligt olika håll. På sin 50-årsdag hyllades han som författaren, hembygskulturens geniale förespråkare, folkupplysningens förkämpe och danaren av folkhögskolan i Brunnsvik, och mycket mer.

Allt har bildat mannen som förstås och uppskattas av alla som rönt inflytande av hans personlighets rika väsende. Hans väsende är konservativt och

Karl-Erik Forslund.

allt hans verk bär innerst konservativismens prägel, säga uttolkarna, hrr kritici. Vi tacka dem för denna uttolkning, ty därmed har det ordet vunnit ett annat burskap och skall komma att förstås bättre och få en annan valör även i det politiska tankelivet.

Allt hans arbete kunna vi väl icke omfatta och förstå till fullo, men hans insatser för Brunnsviks folkhögskolas bildande och ledningen av densamma under dess mest svåra och kampfyllda år, kommer alltid att minnas av oss, som fingo känna fläktarna därifrån vid den tiden och uppskattas som en oförgätlig insats för svenska arbetareungdomens fostran och kultur.

S. V.

Skörd och sägen av Karl-Erik Forsslund. Till 50-årsdagen har på Wahlström & Widstrands förlag denna bok utkommit. Recension över densamma kommer att införas senare.

(Forts. fr. sid. 7.)

sig en netalist ej vidare hemma här. Alla sådana där »historiska minnen» verka pinsamt på en, även om de äro vackra.

Härute låg reaktionens fäste under Pariskommunen, här dirigerade Thiers mördandet av Paris arbetarbefolkning den gången. Och nu efter kriget har »l'Action Française» sin stora fot här.

*

Men snart går tåget in till Paris och människomassorna börja glesna. Det beräknas vara omkring 60,000 blott från Paris.

Det är ju »Stora Vattnets Dag» ...

E. J.

På rundresa i vårt vackra Sverge.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Genom Sverges onekligen vackraste provins, Jämtland, går färden raskt förbi kända och beundrade platser av vilka Ragunda och Bispgården nog taga priset åt den här linjen. När man befar den storslagna järnvägsbron över Indalsälven betages man av längtan efter hela Jämtland och dess rena, ljuvliga luft. Om Jämtland skulle man kunna skriva volymer, men dels får detta bli endast en rullfilm och dels måste man fara åt andra håll om man vill få en aning om den provinsen och därför fortsätta vi norrut.

Vid Långsele får man en glimt av Ängermanälvens — som ju lär vara Sverges vackraste flod — storslagna skönhet och helst skulle man vilja stiga av för att följa älven ned genom Sollefteå och vidare till Hudiksvall. Men, »det ena du vill; det andra du skall», heter det, och därför går det vidare norrut över älv efter älv, myr efter myr i all oändlighet. När man ser de oändliga vidderna över dessa s. k. träsk förstår man varför det arbetas på att här åstadkomma jord och hem för tiotusental av vårt arbetslösa och jordhungerande folk, ty här finnas möjligheter om någonstans.

Vid vissa stationer får man se skyntar av de välordnade kolonierna, där hundratals familjer fått bärning och hem och där väl snart hundraden igen skola följa efter.

Vid Boden får man en känning av världens översvämningar enär Ume älv bildar en veritabel storsjö med flytande lador och roende vandrare. »Melangtären» behärskar ju Boden och om inte på annat så åtminstone på tungomålets förbistring bland de skaror man mötte på perrongen förstår man att här har Sverge en knutpunkt. T. o. m. den allra bredaste »skaunska» flöt fram ur brunstekta och köldbädda »pägar».

Som man nu är i midnattssolens land är det naturligtvis ingen tanke på sömn och fast det är mitt i natten sitter man fortfarande vid fönstret och slukar de förbiilande vyerna.

Ovanför Boden märker man att ödsligheten börjar och när man sedan endast famnar ödslighet med stationerna som de enda oaser i öknen så gott som till Gällivare, hinner man nästan bli sömning. — Regn, regn och åter regn öser och forsar ner och när söndagsförmiddagen förgår med samma skvalande misströstar man om hela demonstrationen. Men, »hast du mir gesehen», kl. 1 kommer middagssolen fram och kl. 2, när demonstrationen skall gå av stapeln, gassar hon från en molnfri himmel och festen blir en oväntad succés. Så blev ändå inte den långa resan förspild och de tappra, duktiga nykterhetsmänniskornas möda ogjord.

Men vi två, vid festen engagerade pratmakare, blevo alldeles särskilt belönade — varför vet jag ej — med den allra härligaste midnattssol från Dundret. Vägen eller rättare sagt ickevägen, ditupp var på sina ställen ogångbar och myggen som glupande ulvar, men, allt vad man vill kan man ju, och där-

för så nådde vi ock en gång målet, bergets topp. När flygmaskinerna kunna vecklas ihop och stoppas i väskan för att vid behov kunna spännas upp, så skall jag bjuda alla »Morgonbris» läsarinor med upp till midnattssolens och de oändliga vyernas berg.

Ty en upplevelse är det, som aldrig glömmes, att stå där uppe och beskåda solens långsamma vandring ned mot sitt mål och så se henne vända uppåt igen medan hon ännu är högt på himlen. Senare i juli, när hon tangerar horisonten, blir skådespelet säkert mycket vackrare ändå. Men en medtävlare har hon i de mäktiga fjällvidderna, där snöklädda hjässor glida in i molnens blåvita tappar. När luften, som nu, är kristallklar lär man kunna se fjäll som ligga en 20 mil åstad och då förstår man hur panoramat kan se ut.

Som man fortfarande inte har råd att sova bort de ljusa, vackra nätterna fortsätter man efter återkomsten från Dundret med tåget till Kiruna, Sverges nordligaste »stad». Visserligen inte officiellt stad, men dock mycket större och komfortablare än de flesta av våra mindre städer. Bl. a. finnes här spårvagn, som man kan få åka riktigt långt i för 10 öre. Här finnes också säkert Sverges finaste varmbadhus.

Kiruna är en skapelse av Grängesbergsbolagets verksamhet i bergen Kirunavaara och Luossavaara. Oändliga mängder av härlig järnmalm brytes ur dessa ofantliga berg och malmtägen både åt hamnen i Luleå och åt Narvik gå oavbrutet.

Om man kommer till Kiruna en sen kväll och går och lägger sig med önskan om en lång natts sömn, efter alla vaknätterna, så blir denna önskan långt ifrån uppfylld, ity att man vaknar tidigt nog vid den mest öronbedövande kanonad. Med livlig fantasi kunde man tro sig försatt till en krigsfront, så hemskt smällde alla dessa sprängskott in i den hårda bergjätten. Men, behagligt nog för arbetarna, försiggår arbetet utifrån. Malmberget är ett liknande samhälle och ett till synes outtömligt järnberg.

Tänk, om alla våra fjälljättar innehålla dylika rikedomar! Vem vet vad uppdrag kan, när man riktigt börjar undersöka dem. Vilket rikt land Sverge då vore. Den finaste järnmalm, de största skogar, de mest forsande vattenfall för kraftändamål och oändliga viddar av ännu ouppodlad jord. Vårt land varken är fattigt eller skall så bli, den gång vi förstå att använda resurserna och då inte enskilda tillåtas att exploatera dem.

Men, än är inte riksgränsbanan slut och därför använder jag ett par lediga dagar för en tur upp till Narvik. Den stora ödsligheten blir än mer kännbar ovanför Kiruna och nu ser man inte till ett liv utom vid de små järnvägsstationerna, inte ens renar eller lappar. Vid stationerna leva knappast andra än de nödvändiga tjänstemännen med sina familjer. Här blir man inte bortskämd med sällskapsliv eller nöjen!

(Forts.)

Nelly Thüring.

Socialdemokratiskt kvinnodistrikt i Sörmland.

Bildades på ett möte sönd. 20 aug. i Eskilstuna.

På inbjudan av Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb hade söndagen den 20 aug. socialdemokratiska kvinnor från olika delar av Sörmland samlats till möte i Eskilstuna Folkets hus. Mötet öppnades av ordföranden i Eskilstuna kvinnoklubb, fru Ida Adamsson.

Härefter upptogs till behandling frågan om bildandet av ett sörmölandskt distrikt av socialdemokratiska kvinnoförbundet. Efter en längre diskussion beslöt mötet bilda ett distrikt. Verkställande utskottet blev förlagt till Eskilstuna. Till styrelse valdes fruarna Ida Adamsson, Anna Lindgren och Ellen Svedberg, samtliga från Eskilstuna, samt fruarna Anna Käll, Sparreholm, Malin Dahl, Katrineholm, och Alma Nyström, Skogstorp. Suppleanter blevo fruarna Ester Bäckman, Eskilstuna, Elvira Jansson, Sparreholm, och fröken Hedvig Karlsson, Katrineholm. Revisorer fruarna Alma Olsson och Julia Palmér, Eskilstuna.

Därefter höll fru Agnes Söderquist från Västerås en kort redogörelse över moderskapsförsäkringen.

Från Sparreholms kvinnoklubb hade inlämnats en diskussionsfråga: »Huru böra kvinnorna ställa sig till förbudsomröstningen?». Härefter följde en ingående debatt, däri alla talare framhöll betydelsen av ett förbud.

Även diskuterades det förestående landstingsvalet och framhölls under diskussionen att de socialdemokratiska kvinnorna i Sörmland trots det, att ingen av dem placerats på valbar plats till landstinget, dock borde delta i agitationen för ett lyckligt socialdemokratiskt val.

Under den angenäma sammanvaron förekom dessutom unison sång och servering av kaffe och smörgåsar samt utbringades till slut ett leve för det nya distriktet.

Distriktsmeddelande.

Distriktets kassör, Anna Ekberg Åkesson, har ändrat sin adress till: Egna hem n:r 2, Östra Förstaden 6:e gatan n:r 32. Ordförandens adress ändras till Kornettgatan 14, Malmö.

Vi bedja klubbarnas styrelser att komma ihåg denna nu meddelade adressförändring. Med hälsning.

För Skånes soc.-dem. kvinnodistrikt:

Maja Björkman - Broberg.

Hulda Nyman.

Den 28 sept. fyller en av denna tidnings förespråkare ute i landsorten 60 år, nämligen fru Hulda Nyman, Linköping, men inte enbart för denna tidnings spridning, utan även för dess idéer har hon i hög grad hunnit att verka. Hon är nämligen sedan 4 år tillbaka stadsfullmäktig och har under dessa år deltagit i ett flertal kommittéer och fått uppdrag särskilt inom fattigvårdsområdet, där hon tillhör styrelsen och förestår ett distrikt. Här har hennes krafter tagits mycket i anspråk, och det är glädjande att se med vilken omsorg hon ägnar sig åt dessa sina behövande medmänniskor. Sedan i unga år gift med en statens lokreparatör har hon fått lära sig att kakan är ytterst liten, särskilt när munnarna äro många, men även på detta område har hennes klara förstånd, praktiska och goda sinnelag räckt till att även vara en mycket god husmoder. Det är med verklig respekt man å soc.-dem kvinnoklubbens möten hör och iakttagit hennes stora intresse för alla sociala frågor. Icke minst värdefull är hennes insats, när hon i klubben, så att säga, får taga till riset, då något mankerat där. Detta gör hon då med sådan kraft och eftertryck att alla förstå det djupa allvar varmed hon omfattar dess arbete. Aktning och vänskap höjes ytterligare från kamraternas sida efter sådana bataljer.

Ett innerligt tack för vad du varit och velat, och hoppas insändaren härav att du ännu i många år får behålla krafter och vigör att verka för de idéer som besjälade dig.

A. T.

Kritik.

»Det kritiska brister hos kvinnorna», är ett tal vi ofta höra. Tyvärr har det sitt berättigande. De i den socialdemokratiska rörelsen verksamma kvinnorna förnimma det rätt tydligt. Hur ofta pladdrar icke den politiskt ointresserade kvinnan kritiklöst efter vad hon hört hos handlanden eller i kolaffären, vad husvärdin eller slaktaren berättat. Detta omsättes hos henne och gör att hon förväxlar orsak och verkan.

Därför har demagogien ofta så lätt

att segra. De kritiklösa äro just de politiskt döda elementen, vilka vår rörelse har så oändligt svårt att vinna.

Men kritiken bör ingalunda urarta i en ytlig småaktighet. Den är då lika ofruktbar och oförmögen till handling, som det tanklösa eftersägandet. Den kritiklöse blir av den sluge och förslagne grundligt utnyttjad. Den lystne, småaktige, som med en spårhunds iver söker saker att tadla är också i många fall i stånd att fördärva framstegssträvanden i livet och gjuta malört i arbetet. Tadelsjukan gör sig mest bred i mindre kretsar. Den försvårar ofta arbetet för våra kvinnliga kamrater, som råka bekläda några förtroendeposter i rörelsen. Den mest trogna pliktuppfyllelse blir ibland helt enkelt aldrig erkänd, utan av så många tadlad, så att med den allra bästa vilja förmås ingenting. Mången menar nämligen, att man endast kan visa sitt intresse genom kritiska betraktelser och förväxlar vaksamhet med tadelsjuka.

Varje kritik måste vara välgrundad, endast därigenom visar den sitt berättigande. Kritiken skall vara en tjänare åt den stora saken. Verklig kritik är uppbyggande, den skall vara i stånd att visa positiva vägar, praktiska förslag. Klara och sakligt målmedvetna människor kunna med sin kritik verka för en saks bästa.

Därför måste vi kvinnor städse göra det allvarligaste försök att få de utomstående, kritiklösa kritiskt stämda, och å andra sidan, vända oss mot den tadelsjuka lystenheten, ty mången förnekar blott emedan den inre kraften till bejakande fattas honom.

(Gleichheit.)

Billigare böcker: Restupplagor realiseras av Tidens förlag.

Böcker som kostat 215 kronor nu 60 kr. — Ett lämpligt tillfälle för bokvänner att förvärva böcker.

Nu när de kulna höstkvällarna göra sitt intåg blir längtan och behovet efter litteratur av olika slag allt starkare. Har man dessutom att motse en höst och förvinter som tyckes omöjliggöra tillbringandet av fritiden utomhus kan man knappast tänka sig ett angenämare och trevligare sällskap än en bok, god eller rolig. Därför kommer också som på beställning den realisation med utomordentligt låga priser som Tidens förlag i dagarna gått i författning om. I en tid av nedåtgående löner och med de höga priserna på all slags litteratur är det därför hugnesamt att taga närmare kannedom om huru förlaget ifråga verkligen realiserar, och ej blott kallar det så. Det är nämligen ej mindre än c:a 50,000 böcker som till mindre än 1/2 av bokhandelspriset komma att utförsäljas. Böcker som tillhoppa kostat närmare 215 kr. kan man nu förskaffa sig för 60 kr. Realisationen pågår till den 1 november, så det gäller för alla bokvänner, och litet var förresten, att skrida till verket med inköpen omedelbart.

K. F:s NYA FABRIK.

Kooperativa Förbundets Margarinfabrik är landets modernaste
K. F:s Margarin framställes av de bästa råvaror — — — — —
K. F:s Margarin fyller de högsta anspråk — — — — —
K. F:s Margarin säljes endast i de Kooperativa föreningarna

Lazarol
läka sår —
lindra smärtor
Lazarin

Realisationen omfattar flera av de bästa arbeten som utgått från Tidens förlag och av kritiken vid sin debut hälsades med de varmaste lovord. Det är böcker av olika slag som allmänheten härmed beredes tillfälle att förskaffa sig, ett värdefullt litet bibliotek på 48 band om inalles 8,000 boksidor för endast 60 kronor.

Av de skönlitterära arbeten som sålunda bjudas märkas Dan Andersson Det kallas vidskopelse, Bojer Världens ansikte, Falkberget Sagofjäll, Hedenvind-Eriksson Järnets gåta, Lundegård Strindbergsminnen, Maria Sandel Häxdansen, Ström Hjärtan som kämpa, Viksten Bortom lagen. Inom kollektionen av social och politisk litteratur finner man Brantings festskrift, Gorkis Rysk revolution, Kautskys Vägen till makt, Strannikövs Bolsjevismen i Sovjetriket, Vanderveldes Socialismen mot staten, Wigforss' Världskriget och Världsfreden. I utförsäljningen ingår även en rad ytterst välredigerade och nyttiga uppslagsböcker av skilda författare rörande arbetstiden, val och skatter.

Som exempel på kraftiga prisreduceringar kunna nämnas Bojers Världens ansikte nu 2: 50 förr 5: 75, Falkbergets Sagofjäll 2 kr. förr 5: 75, Maxim Gorkis Rysk revolution 25 öre förr 2 kr., Hedenvind-Erikssons Järnets gåta kr. 2: 25 förr 4: 25, Axel Lundegårds Strindbergsminnen 2 kr. förr 4: 75, Strannikövs Bolsjevismen i Sovjetriket 2 kr. förr 5: 75, Maria Sandels Häxdansen 3: 25 förr 7: 25.

Det är alltså fägningsamt att konstatera att man åter en tid kan bli i tillfälle att få böcker till skapligt pris.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Ätvidaberg.

På initiativ av Ätvidabergs arbetarekommun hölls i början av maj ett möte vartill kvinnorna inbjudits. Efter föredrag av folkskoll. Fr. Ekholm om "Kvinnans ställning i samhället" tillsattes en interimstyrelse, som fick i uppdrag att utlysa möte.

Konstituerande möte hölls den 18 maj 1921, då ett 20-tal medlemmar ingingo i klubben. Till styrelse valdes: fru Lundahl, ordf., fru Österberg, v. ordf., fru Thorborg, sekreterare, fru Jansson, kassör, samt fru Jonasson. Suppleanter fru Zanderholm och fru H. Karlsson. samt till revisorssuppleanter fru Lundgren och Skepp. Till kommissionär för tidningen "Morgonbris" valdes fru Zanderholm, till uppördsmän fru Olga Jansson och fru Jonasson.

Beslöts att möten skola hållas en gång i medio av varje månad på Folkets Hus C-sal, kl. 8 c. m.

Under året ha hållits 8 ordinarie möten, därav ett med samkväm. En sommarfest hölls i folkparken den 18 och 19 juni för att stärka klubbens kassa.

Vid septembarmötet, som var anordnat i samband med samkväm, förekom sång och musik, kaffedrickning samt ett kort föredrag

över ämnet: "Några crinringar i valtider", av klubbens sekreterare.

Till samkvämet hade varje medlem rätt att inbjuda två personer utom klubben. Ett 60-tal voro närvarande och stämningen var den bästa. Efter mötet ingingo ett 10-tal nya medlemmar i klubben. En serie föredrag har hållits av sekreteraren om "Kvinnans ställning i hem och samhälle under tidernas lopp" — i huvudsak utgörande ett sammandrag av Aug. Bebels arbete "Kvinnan" samt vid decembarmötet ett föredrag om "Fredrika Bremer, föregångskvinnan". Dessutom har vid mötena förekommit uppläsning och deklamation av medlemmarna. — Vissa samhällsfrågor ha diskuterats. Bl. a. har frågan om nedsatt avgift vid bad- och tvättinrättningarna diskuterats, och vid senaste mötet utsågs en kommitté att till styrelsen framföra kvinnornas önskemål.

I november har hållits en kurs i hemsko-makeri (tillverkning av inneskor och tofflor av filt och tyglappar, ej av skinn), då ett 50-tal par skor och tofflor tillverkats under ledning av en klubbmedlem.

Som gåva från härv. arb.-kom. har klubben mottagit 20 kr., från koop. kvinnogillet 25 kr. samt från medlemmar i klubben 11 kr. Vid decembarmötet beslöts att anordna en julfest, familjefest, i Folkets Hus på nyåret. Medlemsantalet utgjorde vid årets slut 36. Klubbens kassa balanserar på 235: 95.

Gertrud Österberg, v. ordf.

Från Oskarshamn.

Under agitationen för riksdagsvalen i höstas fingo vi besök av fru Agnes Söderqvist från Västerås, som kommit hit närmast i syfte att bilda en kvinnoklubb. Fru Söderqvist fick tala å Kooperativa föreningens halvårsmöte och träffade på så sätt en efter tidigare Oskarshamnsförhållanden ganska stor kvinnopublik. Efter föredraget bildades så Oskarshamns soc.-dem. kvinnoklubb.

Det var inte med några överdrivna förhoppningar vi började vårt arbete. Men nu artar det sig bättre, än vi någonsin vågade tänka. Vi ha möte en gång i månaden och medlemmarna infinna sig punktligt och visa sig på alla sätt intresserade. Att inte alltid diskussionens vågor gå så höga som önskligt vore tillskriva vi ovana och blyghet och tro att den saken bättrar sig med tiden.

Medlemsantalet, som från början var 19, är i stadigt stigande, och om än några av dem, som från början kommo med inte visat sig mera, så ha vi som sagt fått många intresserade nya.

Vad som ju måste ställa sig svårt för en så ny förening i dessa bistra tider är naturligtvis den eviga bristen på pengar. Men också för det ha vi funnit råd. Lördagen den 22 april slog vi ett stort slag för att bättra vår ekonomiska ställning. Vi anordnade en gåvoauktion till förmån dels för vår egen kassa, till agitation och dels för förbundets insamling till hungrande ryska barn. Vi hade gjort vårt alla bästa. Allt arbete utfördes av klubbens egna medlemmar. Tal hölls av ordf. fru Helga Wagnson. Vice ordf. fru Amelie Rehnberg skötte auktionsklubban med bravur

RUMFORD BAKPULVER NUTIDENS FÖRNÄMSTA

och det alldeles nya i vår stads historia har inträffat, att en kvinna "ropat auktion". Kaffeserveringen sköttes "förtjänstfullt" av kaffekommittén. Stämningen var god och gemytlig. Allt som allt så kände vi oss allt litet stolta att i dessa dystra tider kunna anteckna en behållning av 96 kr. 75 öre. Vi skildes åt med den känslan att detta göra vi om när kassan sinar.

En liten studiecirkel ha vi bildat, som ju visserligen än så länge nöjer sig med litterära arbeten, men som nog med tiden vågar sig på mera hårdsmälta saker.

Morgonbrist läses med intresse och är av ovärderlig nytta för klubbens arbete.

En hjärtlig hälsning till alla kamrater landet runt från Oskarshamns soc.-dem. kvinnoklubb.
H. W g n.

Från Arvika.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb höll måndagen den 13 febr. sitt årsmöte.

Av styrelseberättelsen framgick att klubben under året hållit 11 ord. och 9 styrelsemöten; dessutom ha hållits 1 offentligt, 1 enskilt och 2 extra möten. Medlemsantalet utgjorde vid årets slut 29 medl. Klubbens utgifter och inkomster ha under året balanserat på kr. 937: 68 med en behållning av kr. 398: 94. Till styrelse för nästkommande år valdes fruarna Julia Karlgren, Lydia Dalén, Anna Löfgren, Emelia Eriksson och Anna Hedin. Revisorer blevo fruarna Signe Lilja, Karin Mossberg och Maria Hellberg. Kommissionärer för Morgonbris äro Julia Karlgren och Anna Löfgren.

Till distriktskonferensen i Karlstad sände klubben 2 ombud och till Värmländska kvinnornas förbudsarbete 2 ombud.

I förbudsorganisationens lokalavd. här äro 2 medl. invalda och har klubben till nämnda förening skänkt 50 kr.

Trenne fester har klubben anordnat under året, den ena för klubbens ekonomi, den andra för att stödja Värmlands Folkblad; båda festerna voro mycket lyckade och lämnade god förtjänst.

Till en kamrat har klubben överlämnat 110 kr. och 10 st. smättingar fingo skor och strumpor till julen. Till hjälpverksamheten för Ryssland har klubben skänkt 25 kr.

I agitationsarbetet för riksdagsvalen deltog klubbens medlemmar synnerligen livligt. Vid tvenne bruk invid staden anordnade vi föredrag och husagitation samt delade ut vallitteratur och tidningar. På samma sätt sköttes agitationen inom staden och det visade sig att vårt arbete var till stor nytta isynnerhet på landet där det fanns

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres till billiga priser.

många som ej visste att de hade rösträtt. Vid Jössefors bruk bildades en klubb mitt i valbrådskan, en liten duktig och pigg klubb förresten, så nog finns det vakna och intresserade kvinnor även på landet.

Vi kunna även nämna att vi hade en trevlig julfest, trettondagsafton och hade vi till densamma inbjudit våra kamrater från Jössefors samt arbetarokommunens medlemmar.

Denna fest blev utmärkt lyckad, stämningen var den bästa, likaså ordningen.

Till sist vill undertecknad rikta en maning till de kvinnor som stå oförstående för vårt arbete: Bliv medlemmar i kvinnoklubben och ni skola finna att vi ha mycket att arbeta för och lägg bort talet om att ingenting kan uträttas i en klubb och att ni ej förstå er på politiska frågor. Det betyder ej så mycket att vi ej kunna lägga våra ord så korrekt, om vi yttra oss i en klubb, vi kvinnor förstå varandra så väl ändå. Männen ha stor skuld till att kvinnorna äro så slöa, det händer ofta, att en man, som kallar sig socialdemokrat, t. o. m. svarar att hans hustru har intet i en kvinnoklubb att göra. Vad skall man då begära av en kvinna om mannen har den åsikten.

I hopp om att vårt arbete skall gå framåt, fortsätta vi vårt ofta otacksamma föreningsarbete och sänder våra hälsningar till klubbarna runt landet.

J—a K—n.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN

Bankaffärer alla slag. Högsta inlåningsränta.

Stockholms stads, Stockholms o. Uppsala läns soc.-dem. kvinnodistrik. Adr.: Ordf. Fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör Fru Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 4:de måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Obs! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Gamla Stadens Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m., Stortorget 2, 2 tr.

Styrelsen.

Prenumerera på
Morgonbris!
Agitera för
Morgonbris!

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fru Elin Magnusson, Timmermansgatan 40, 3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m. & lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten).

Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 3:dje onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. S:t Eriksgatan 21.

Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. ö. g.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Fors, Villorna, Billesholms gruva.

Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb har möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Styrelsen.

Höganäs soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta och 3:dje måndagen i månaden. Ordf. fru Helen Olsson, Föreningsgatan, Höganäs.

Ludvika soc.-dem. kvinnoklubb håller sina möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7/9 i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Skivarps soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte andra söndagen i varje månad kl. 1.30 e. m. i Folkets Hus, Skivarp. Nya medlemmar viana inträde.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus, Tumba.

Styrelsen.

Broströms Ättiksprit

är nu kommen i marknaden. Denna ättiksprit besitter förutom högsta styrka en enastående fin arom och bör ej saknas i något hushåll, där krav ställes på en ättika som verkligen förhöjer smaken på den mat vartill den användes.

CARL BROSTRÖMS FABRIKER
STOCKHOLM

Husmödrar!

Full valuta er-
håiles endast då

WINBORGS
ATTIKSPRIT

användes.

Högsta styrka.
Finaste arom.

Konsumtionsföreningen Stockholm m. o.